

beeld

Mensen die

boeien

beelden

die **te raden**

laten

spraak

Casper Verborg (Lobith, 1981) weet wat hij wil. Schilderen met olieverf, en mensen tonen op het schouwtoneel tussen verbeelding en werkelijkheid. De even zelfbewuste als bescheiden kunstenaar heeft een voor- en naliefde voor mensen.

Ad Lansink
in gesprek
met **Casper**
Verborg

Casper, wanneer ontdekte je dat het kunstenaarschap lonkte? Was het toen je olieverf cadeau kreeg of was je al eerder verzot op tekenen? **Als jong jochie was ik vroeg aan het tekenen. Portretten natekenen bij voorbeeld. Of indianenverhalen: die boeiden mij zo, dat ik ze zelf wilde tekenen. Op het Andreascallege in Zevenaar had ik ook een voorliefde voor tekenen. Het werd schilderen toen ik op 15-jarige leeftijd enkele tubes olieverf cadeau kreeg. Ik ben met dat materiaal aan de slag gegaan, zonder er mee op te houden. Ik schilder uitsluitend met olieverf.**

De stap naar de Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem was dus gauw gezet? **Nee, ik heb me eerst wat breder georiënteerd. De studie van de kunstgeschiedenis trok me ook wel. Maar bij nader inzien leek mij dat toch te theoretisch. Ik wilde de praktijk voelen en meemaken, en ik wilde het ambachtelijke beleven.**

Over olieverf gesproken: Wat is voor jou het verschil met acryl? Dat materiaal wordt toch ook vaak gebruikt. **Jawel, maar doeken die met olieverf worden geschilderd zijn rijker van kleur en dieper van werking. Acryl doet toch matter aan. Met acryl mis ik de diepte, die van belang is voor de zeggingskracht. Olieverf biedt mij meer mogelijkheden. De doeken zijn meestal ook briljanter. Door de langere droogtijd krijgt het doek meer rust. Het schilderij kan dan rijpen en groeien.**

De studie aan de HKA verliep voorspoedig. Je bent meteen 'full time' kunstenaar geworden. Vroeger werden pas afgestudeerde kunstenaars leraar, vormgever of ontwerper om de kost te verdienen. Was dat in jouw geval niet nodig? **Nou, ik heb wel de docentenopleiding gevolgd, met het idee, dat ik meteen of later iets in die richting zou kunnen doen. Maar ik besloot toch me eerst te richten op de kunst. Ik wilde beginnen met mijn kunstenaarschap beleven, inhoud geven ook. Achteraf ben ik blij met die keuze. De WWIK-regeling (Wet werk en inkomen kunstenaars/AL) gaf mij de ruimte om de eerste, zelfstandige stappen te zetten op een niet gemakkelijke weg. Ik had de tijd om mezelf te ontwikkelen, ook in zakelijk opzicht. Want het kunstenaarschap moet je als bedrijf opzetten. Er komt heel wat bij kijken. Het romantisch idee van een kunstenaar op een zolderkamer kan tegenwoordig niet meer.**

Wie via het wereldwijde web Casper Verborg zoekt en vindt, treft de naakte kunstenaar achter zijn ezel. Is dat een grap, die tot nadenken moet stemmen of een aanwijzing wat de kijker te wachten staat? **Het is geen bewuste grap, maar past wel bij mijn werk en ook bij mijn aanpak. Natuurlijk wil ik de aandacht van de kijker trekken. Het beeld van de kunstenaar, met zijn blote rug zichtbaar, hard aan het werk om een grove schets neer te zetten voert de toeschouwer naar de realistische figuren, die vervolgens hun eigen verhaal vertellen. Dat die verhalen voor meer interpretaties vatbaar zijn, spreekt bijna vanzelf.**

Je werk is figuratief van aard maar bevat toch abstracties, vooral in de wat afstandelijke wijze waarop de mannen en vrouwen de wereld in kijken. **Dat klopt wel, ja. Wanneer het idee er eenmaal is concentreer ik me op de technische aspecten: vormen, lijnen, kleuren en compositie. Ik kijk vooral naar de vlakverdeling. Dan komt vanzelf de gestalte te voorschijn, soms wat hoekig met scherpe lijnen. Bij het schilderen richt ik me op de kleuren en tonen, op de structuur van de menselijke huid. Ik probeer de toetsen goed te krijgen. Als ik daar tevreden over ben ontstaat de gelijkenis vanzelf. Het komt trouwens ook door de schaalvergroting. Het uiteindelijke beeld moet als het ware de figuren overstijgen.**

Casper Verborg, *The Elephant man*, 2003
olieverf op doek, 190 x 190 cm

Het zijn immers geen portretten. Door de monumentale uitstraling van mijn werk zijn de schilderijen ook landschappen van verf. Wat de afstandelijkheid betreft, een goed schilderij moet spannend zijn en prikkelen. Er moet een zekere raadselachtigheid in zitten. Voor mij schuilt dat meer in melancholieke gezichten dan in vrolijke koppen.

Casper, je schildert vrijwel uitsluitend mensen. Waarom, wat boeit jou in mensen? Hun relaties? Of zijn het de emoties? **Mensen zijn en blijven interessante wezens**, boeiend om naar te kijken, en boeiend om mee te werken. Om met dat laatste te beginnen: ik denk aan de anatomische vorm, de verscheidenheid aan kleur, de variatie in uitdrukking. Je kunt met de mens alle kanten uit. Je kunt er ook allerlei gevoelens mee uitdrukken. Ook hun drijfveren. Dat kan soms wel confronterend uitpakken. De herkenbaarheid van een opgeroepen beeld kan dan doen schrikken. Neem bijvoorbeeld het doek 'The Elephant Man': sommige toeschouwers vinden het schilderij wel komisch door de fel gekleurde sokken van de vrouw en de boxer van de man, die zich over een vrouw buigt. Andere kijkers vinden het schilderij eng omdat het gelaat van de man onzichtbaar is, en de vrouw weerloos op de grond ligt.

Wat wil je dan eigenlijk met zo'n schilderij zeggen? Inhoud is een glimp van iets, een ontmoeting. Ik wil de mensen aan het denken zetten, op het spoor van een eigen zoektocht. Een goed schilderij heeft een betekenis zonder dat die betekenis of bedoeling er bovenop ligt. De associaties van de kijkers kunnen dus meer kanten opgaan. Een titel bedoelt ook niet meer dan de blik te leiden.

Je schildert weinig achtergrond, hoe dan ook rustig met meestal ingetogen kleuren. Doet de omgeving er niet toe? Ja en nee. De lege achtergrond is een bewuste keuze. Het is geleidelijk zo gegroeid. Aanvankelijk schilderde ik ook de omgeving: een vrouw op een bank. Maar het geheel werd teveel een setting, tijd en plaats gebonden. Ik zoek een tijdloos beeld, universeel: die kant wil ik op. Je kunt dan niet om de mens heen. De achtergrond van het doek moet dus zo geschilderd zijn dat de figuren letterlijk en figuurlijk beeldbepalend zijn.

'Ik zoek een
tijdloos beeld,
universeel: die
kant wil ik op'

Op de website www.wemakeart.nl las ik: In mijn werk staan de uitdrukkingkracht en de lichamelijke van de mens centraal. In een oogopslag zie je wat op het doek staat. Zijn uiterlijke zaken als stoerheid, mannelijkheid en schoonheid belangrijker dan innerlijke aspecten als ingetogenheid en bescheidenheid? **Nee, zeker niet.** De uiterlijke kant van iemand wordt immers gevoeld door wat binnen in die persoon leeft. Dat geldt niet alleen voor zijn houding, maar ook voor de wijze van kijken, de oogopslag. Wanneer iemand zich niet goed voelt van binnen, is dat aan de buitenkant te zien. Uitdrukkingkracht slaat dus op innerlijke en uiterlijke aspecten. Als ik iemand vraag om model te staan, dan herkennen mensen zich altijd in het uiteindelijke schilderij, ook wanneer het beeld confronterend is. Ik merk het ook bij portret schilderen. Ik doe dat soms, in opdracht. Wanneer het 'slachtoffer' zichzelf kent en ook wat weet van de schilderkunst, dan valt het nooit tegen. Maar wanneer iemand alleen maar een mooi plaatje voor ogen heeft, dan is het oordeel niet altijd positief.

Casper Verborg, *Reflectie*, 2006
olieverf op doek, 150 x 150 cm

Terecht vind je dat iedere mens uniek is: een eigen leven vol met gedachten, gevoelens en emoties, een leven dat de dialoog aangaat met de kunstenaar. Wat levert die dialoog op voor de onbevungen toeschouwer?

Als kunstenaar heb je bepaalde ideeën. Je zoekt een model en ontdekt, dat die persoon ook eigen denkbeelden heeft. Je beïnvloedt elkaar. Wanneer je dan je vooropgestelde ideeën loslaat, ontdek je al werkende dat je elkaar aanvoelt en tot een bepaald beeld komt. Je reikt in dialoog de ingrediënten aan, waarmee de kijker vooruit kan. Hij kan het beeld dan afmaken. Het doek is zwanger van betekenissen. De invulling laat ik aan de toeschouwer over. De titel geeft hem of haar misschien enig houvast. Kijk maar naar 'Reflectie'. Maar titels vind ik wel een moeilijk punt. Soms zetten ze de kijker op het verkeerde been, soms ook hebben ze een dubbele lading. Aan de titels kun je zien wat ik in die periode belangrijk vond. Een poëtische of een meer prozaïsche inslag bijvoorbeeld.

Terug naar de techniek. Zijn studies en schetsen vooraf noodzakelijk of komen de beelden vanzelf op het doek? Nee, niet vanzelf. Ik kies meestal voor een uitvoerige voorbereiding. Ik begin met foto's vanuit verschillende standpunten. Vervolgens ga ik tekenen om een goede compositie te vinden. Aantekeningen helpen me bij de verdere uitwerking. Dan maak ik een eerste schets, en zoek ik naar de beste vorm en naar een evenwichtige vlakverdeling, ook ruimtelijk. Vervolgens komt de olie- verf te voorschijn om het doek de uiteindelijke vorm te geven. De verf breng ik in meerdere dunne lagen aan: tinten over elkaar geven diepte en rijkdom aan het beeld.

Welke rol spelen de kleuren in jouw werk: hoofd- of bijzaak? Verf is kleur, en kan dus niet anders dan een hoofdrol spelen. Maar ik begrijp de vraag, omdat mijn werk soms tamelijk monochroom lijkt, door de beperking van het aantal kleuren. Bovendien is de tegenstelling tussen de figuren en de achtergrond tamelijk groot. Die beperking is tegelijkertijd de kracht. Het beeld ontvouwt zich pas goed als je erin duikt. Je moet er moeite voor doen.

Nogal wat kunstenaars beoefenen meer disciplines. Ik denk aan Ronald Tolman, beeldhouwer en graficus. Andere kunstenaars voelen zich zelfs in de literatuur thuis. Hoe zit dat bij jou? **Vooralsnog kies ik voor de discipline van de schilderkunst, waarbinnen natuurlijk meer technieken mogelijk zijn. Ik denk wel na over grafisch werk. Dat komt vroeg of laat wel tevoorschijn. Maar schilderen blijft wel mijn belangrijkste opgave. Er valt nog heel veel te leren, en nog heel veel te ontwikkelen. Ik ben immers nog niet zo lang op weg. Schilderen, dat is soms een heel gevecht, met jezelf en met het materiaal. Je kunt je voorstellen, dat ik blij, soms zelfs opgelucht ben wanneer een schilderij af is. Maar met veel plezier zet ik me dan aan het volgende doek. Want mensen blijven mij boeien en bezig houden. Werken aan beelden die te raden laten.**

Casper Verborg, Anderzijds, 2008
olieverf op doek, 150 x 180 cm

galerie **STILLS**

moderne kunst

Galerie Stills
Voorstadslaan 68
6541 ST Nijmegen

(024) 641 63 50
www.galeriestills.nl
info@galeriestills.nl

Uitgave bij de expositie van Casper Verborg van 10 januari tot 8 februari 2009 in Galerie Stills, Nijmegen
Teksten: Ad Lansink
Fotografie: Casper Verborg
Ontwerp: Kees Hakvoort
Druk: Mascus, Boskoop/Nijmegen